

Цетиње 14. октобра

У појединим градовима Европе дигла се читава бура, што је влада краљевине Шпаније стријела у Барселони Ферера, познатог револуционара и анархисту. — Ко је ту буру подигао? Елементи, који не само у принципу, него и у свакој даној прилици устају, да путем терора сруше данашњи облик друштвеног и државног уређења. А ако је гдје и пошло за руком да боље принципе, на којима почива данашње државно уређење, ти елементи сруше, нијесу били никад у стању да их опет поново подигну, и да односно друштво, као организованој целини поведу култури и напретку, него су морали уступити то баш онима, које је терор и анархизам тих елемената с позорнице напретка био привремено уклонио.

Данашње друштво има да бира једну од двију крајности: или да војује за принцип државни, т. ј. за принцип могућега напретка, или за безвлашће — анархизам, који је проповједао и за који се борио Ферер. — Ове двије идеје имале су и ових дана својих бораца.

У Риму је била демонстрација тако, да је око 2.000 лица позатварано, а о броју демонстраната и да не говоримо. У приправности је морао бити цио римски гарнизон, који броји неколико хиљада војника, па је ипак морао бити појачан још са 4 бригаде војника.

У Флоренцији су подизане на све стране барикаде да би се демонстранти одупрли навали коњице.

У Паризу било је мртвих и рањених са обадвије стране. Пало је демонстраната, али и повећи број жандарма и виших полицијских функционера.

У Тулону, Лисабону и Трсту било је такође крвавих сукоба.

Да, то је потпуно оправдано и посве разумљиво, кад се против терора и револуционарних елемената бори Француска, Њемачка, Италија и друге културне државе; али је то несхватљиво за поједине новинарске пигмеје, када Црна Гора и њен народ тријеби отровне бакције, унесене са стране у њен здрави организам.

С обзиром на све поменуто питамо: „Србобран“, пропагатора Велике Хрватске; „Обзор“, Јашину „Заставу“, независну биоградску „Политику“, „Дневни Лист“, бечко-биоградску „Штампу“ и њима подобне — шта би учинили од те идеалне уређене и мирне Француске ројалисте, бонапартисте, социјалисте и др. елементи, да је француски народ до зуба наоружан са најмодернијим оружјем — репетиркама, револверима, јатаганима, сабљама и са најмодернијом муницијом, — као што је наоружан наш народ — Црногорци? — Шта би учинили неко-

лико милиона социјалиста са земљом Канта, Гете-а и Молтке-а — данашњом Њемачком — да су наоружани као што су наши Црногорци? — Како би прошла Вел. Британија да су и милиони Ираца наоружани као што смо ми у овим планинама? — А напошљетку што било с рутином из феудалног доба, конгломератом народа — са данашњом Аустро-Угарском — да су њени народи наоружани као Црногорци? — Бисте ли онда викали: „свуда ред и мир а у Црној Гори терор“!

Јест. Ти народи немају ни бривнице при себи, па ипак ступају са голим рукама у борбу и освићу свакодневно крваве позорнице на све стране, па опет у тим земљама за вас влада ред и мир а у Црној Гори анархија! — Не. И поред свега тога, — и ако би ви желели док сте толику грају подигли за туђ рачун, — у Црној Гори нема насиља, нема тираније, нема анархије. *Наш је народ потпуно удржављен; он је сам у земљи регулатор реда и мира.* Чим наступе критичке прилике за Српство, опет ће Ловћен први проговорити, а ви ћете се у мишије рупе посакривати.

† Ђезаре Ломброзо

Велики талијански криминални антрополог, научник свјетског гласа Ђезаре Ломброзо преминуо је 73. године у Турину ноћу између 5. и 6. окт. мј.

Криминалној антропологији Ломброзо је први ударио темељ. Науку о рођеном злочинцу он је први засновао. Исто тако рјешавао је са великим успјехом највеће и најтеже научне проблеме. Најчувенија су му дјела „Геније и лудило“ и „Човјек и злочинац“.

Ломброзо се родио у Верони, Италији, 1835. г. Студирао је у Турину; професор психијатрије постао је 1862. г., а по том је био управник луднице и, напошљетку, професор судске медицине и психијатрије.

Као дјечко занимао се углавном језикословним студијама. У својој 12 години говорио је тачно латински и грчки, а као дјечко од 14 година публиковао је један свој рад „О величини и опадању Рима“, који је већ тада скренуо пажњу на младога писца. Под руковођењем филолога Марцола он је студирао халдејски, коптски, кинески и јеврејски језик, и изгледа је, да ће се Ломброзо са свијем посветити филологији.

Године 1853. он почиње по савјету свога учитеља језика Марцола, да студира медицину у Павови; одатле је отишао у Павију, затим у Беч. Већ као студент он је публиковао један рад „О утицају културе на лудило и лудила на културу“, и тај рад је наишао на велико допаѓање.

Пошто је положио докторат, Ломброзо је отишао из Павије опет у Беч, да се ту специјализује у психијатрији. Али рат између Италије и Аустрије одазвао га је у његов завичај, и он добровољно ступи као лекар у талијанску војску. Своја искуства са бојног поља и из пољских болница он је саопштио у једном раду „О ампутирањима“, за које је добио академску награду.

Долазећи у додир са војницима из свију провинција Италије Ломброзо је имао прилике, да чини своје антрополошке студије. Тако је онда написао „Антрополошку географију Италије“.

Први већи рад, који је Ломброзо написао на основу својих филолошких и историјских, својих антрополошких и психолошких радова и који се појавио готово истовремено са Дарвиновим „По-

станком фела“, било је дјело „Бијели и бојени човјек“. То дјело развија теорију о животињском поријеклу човјеком.

У ово доба падају и прва Ломброзова посматрања у области криминалне антропологије. При секцији једног злочинца Ломброзо је открио код њега једну средњу дупљу у затиљку лобање и неколико других анатомских абнормалности.

Име његово чувено је у цијелом свијету, а нарочито се истицао са његових нових и оригиналних научних теорија, при којима му је био објект човјек као злочинац. Његова теорија о рођеном злочинцу наишла је на многе противнике; и поред тога што он није могао своје твђење и доказати, ипак је значајно његово откриће о атактичким особинама, које на човјека имају толиког утицаја да лако постаје злочинац. И студије његове о кроју лобање од значаја су по науку и криминалну антропологију. Зато ће његово име и остати забиљежено у науци, а нарочито на пољу кривичног права.

Слава му!

Писмо из Колашина

Од једног пријатеља из Колашина добили смо ове редове:

Молимо Вас, да у Вашем цијењеном листу изволите дати мјеста овим редцима, које истом шаљемо, у хатар истине, да сазобијемо лажи и клевете, које, на жалост, неки српски и хрватски листови, или из непознавања прилика или из злонамерје, протурјују у јавност износећи велику народну побуну у Црној Гори, „ванредно стање и пријек Суд у Колашину“ и т. д. и т. д.

Читајући те несрпске листове, заиста, да живимо у Африци, па да нам случајно до руке дође који од тих листова, може бити и да би смо повјеровали њиховом писању, али пошто живимо у Црној Гори и у Колашину гдје исте новине доноссе да је проглашено „ванредно стање и пријек Суд“ у чуду се питамо шта је то? Шта хоће су тим ти назови српски листови? Са таквим писањем и извртањем истине, на штету Црне Горе, не служи се српским интересима, него туђињу, која им може бити, за такву услугу и пуни ценове.

У овим мучним данима по српски народ, у данима када је српском народу најпотребнија слога и уједињена снага, па да се одбрани од отворених чељусти Германизма, које сваки час гледа да нас у своје ненасите чељусти прогута, жалосно је што се може наћи српских гласила да, због личних њених интрига, користи и пакости, послуже туђињу са изношењем неистинитих описа. То није српски, то није патриотски, таквим радом не служи се на корист и углед српског народа.

Баш да је тим листовима имало стало до истине и тога, да послуже истини и интересу Српства, могли су се и сами увјерити; није Црна Гора далеко од њих, приступачна је, хвала Богу, свима онима, који истински желе и раде на корист српских идеала — да је све то што они доноссе о побуни народа, о ванредном стању и другом не добром у Црној Гори, пука измишљотина и сама лаж.

У Колашину, гдје према реченим листовима владе „ванредно стање и пријек суд“ и коме „припадају Ровца и Морача гдје се народ тобож побунио — влада потпуни ред и мир. Грађани овога краја, вјерни и одани поданици Њег. Кр. Височанства Господара, у миру, слободи и љубави развијају се и раде, без икаквих сметања, своје домаће послове, жацају, Богу и Господару хвала, привредно и културно, збирајући плод свога летошњег рада, који је, хвала Богу, у летини добар био.

Пјесма и весеље на сваком кораку, праћена редом и слободом, чути се може. Поред свега тога „ванредног стања“ и што смо на сваком кораку окружени жандармима, како хоће да неки листови представе, у цијелој области, која броји до 60.000 житеља, имамо само шест жандарма, али ипак лична и имовна безбједност сигурнија је него гдје друго у свијету. Па каква „побуна у народу“, какво „ванредно стање“ и какво „насиље“ и од кога! — Зар 6 жандарма да могу наси-

ље чинити становништву од 60.000, које је наоружано репетиркама са по 200 односних патрона?!! О каквом насиљу могу само говорити пакосне и продане душе, које грају и крекећу против Рауха а Рауху и комп. службе.

Заиста има једно што нас, и поред писања тих листова, боли у души, а то је: што су се у Васојевићима, који потпадају под управом ове области, нашла неколико изрода и уснјане главе, а и те би на прсте пребројили, који су хтели бити оруђе у туђим рукама и покушавали су да, бар и мало, ако могу, поремете ред и мир који у овој земљи влада и таквим поступком дали су повода да наши непријатељи, који са завишћу према Црној Гори гледају, могу такве лажи и клевете против Црне Горе писати. И заиста, да нијесу у домаћају власти, које о том ишљећују редовним и законитим путем, да се свачија кривица докаже и утврди, народ би им био баш „пријек суд“. Но, чим су поменути изроди, подиљивљени на туђим коритима, и један мали покушај учинили да побуне народ у Васојевићима и подигну исти против постојећег стања у земљи, — тај народ не само да није пошао путем њихове паклене замисли, него сав се претвара у жандара, који, и не добивши наредбе, хвата, везује и властима спроводи издајнике. Па не само то, већ дознавши да се неки издајници налазе пуна два сата далеко од наше границе у Турској, одлучује се по цијену свога живота а без знања власти, те блокира турске фронтине по граници и у њима налазећу се војску, а други дио прелази границу и на 2 сата далеко од наше границе хвата 9 оружаних издајника, везује их и доводи нашим властима. Нека нам одговори „Србобдер“ Прибићевића, фрајла „Политика“ и остали њима подобни може ли се рећи и за овакав народ да је „готов на побуну“? —

Народ у Црној Гори врло добро зна, да за сва добра што их има, на првом мјесту има да благодари Богу и својој Узвишеној, Славној и Светој Владалајој Династији Петровића, а особито Њег. Краљ. Височанству Књазу Господару, који је од наше мале, ала славне Домовине, од једног кривеитог и неприступачног предјела, у којему су црногорски хероји сачували искру вазлашње српске слободе и независности — створио потпуно уређењу и срећну државу. Отворио нам је школе, уредио судове, створио путеве, те данас кроз нашу државу и у свим крајевима кола, аутомобили и коњанице; увео нам је још много друге устакане, векоје један народ чини и срећним задовољним. Подигао нам је углед међу свијетом, и што је, најглавније, спремио нас, кад дође потреба, да смо у стању спремни разрачунавати се са нашим непријатељем и достојно бранити српске интересе и помагати ону нашу браћу којима је судбина додијелила те су и данас под туђином и који своје жељне погледе упиру на „драго камење српске круне“, на славом овјенчану Црну Гору и Њеног Узвишеног Господара. — То сваки Црногорац, од највише палате до најсиромашније колибе, добро зна и благодарност му са правом истинском поданичком вјерношћу и оданашћу изјављује. То ниједан прави Црногорац никада са ума сметнути не смеје, нити је то да сад учинио; гдје се год Црногорац налази у друштву, вароши, селу, пољу и потоку, најпријед ће чути ријечи: „све за славу Бога истиниога а за здравље Књаза Свијетлога“.

Народ овако осјећа, овако чини и овако хоће, а за непријатеље и изроде није му стало — Вјерност, која проистиче из чистих осјећаја, благодарности и љубави према Књазу Господару и Његовом Узвишеном Дому, народ искрено манифестује у свакој даној прилици, и ко друго хоће да представи, само зло жели и не служи се истином, а то се и у свакој прилици до сад могло чути и вијести, па и у овој прилици са издајничком афером Ђиновиха, од које хоће наши непријатељи да створе некакво велико оруђе, противу Црне Горе, које ће, ако Бог да, само њих сломоти и убити, јер исти Ђиновић, када му се намера прознала, једва је умакао, и ако је био старијешина чете, да га они исти, на чију је послушност он рачунао, не би линчовали.

Поглед по свијету

Прилике у Грчкој

Вјести, које су гласиле да је краљ Ђорђе збачен и да ће бити промјена династије у Грчкој, нијесу се показале тачне. Краљ Ђорђе је и данас остао на престоу, али је уведена војничка диктатура тако, да је краљ остао без икаквог утицаја. Сва власт је у официрским рукама, те су на скупштину толико утицали, да она мора радити само оно што официри хоће. Сви захтјеви официра прихваћени су на једној сједници, те су посланици и ту морали да раде онако како су официри жељели. Не могући да демонстрирају противу притиска официра посланици су све захтјеве изгласали без дебате — акламацијом. Међутим се то официрима није допало, те су најгласније посланике да воде дебату о сваком захтјеву и поименице да гласају!

Догађаји у Шпанији

Погубљење Фереро изазвало је велико негодовање у цијелом свијету. По највећим европским градовима држани су митинзи, на којима је тај чин осуђиван и долазило до бурних демонстрација. Ни у самој Шпанији погубљење Фереро није остало без пошљедица. Државни тужилац, по чијој је оптужби Ферер стријелан, пао је од руке неколицине људи, када се шетао. У Барселони је завладала права анархија. Не прође дан а да не плану бомбе и да људских жртава не буде.

Пут руског цара у Италију

У сриједу прије подне стигао је руски цар на царској јаhti „Стандарту“ у Олсу. Ту се укрцао на жељезницу и преко Варшаве кренуо пут Италије, који води преко Њемачке и Француске. У Ракоњицу на станици дочекао је свог госталијански краљ са талијанским министром-предсједником Ђилотијем и министром спољних послова Титонијем. Руски цар стигао је у суботу послјике подне у Ракоњицу. У недјељу био је лов, затим примање у краљевском љетниковцу. Увече је талијански краљ давао свечан објед у почаст свом госту. У понедјељак био је опет лов, а тог истог дана је цар напустио Ракоњицу. Француски и руски листови јављају, да ће се руски цар на свом путу из Италије састати са предсједником француске републике. Речени листови приписују и том састанку, као и састанку у Ракоњици, велики политички значај.

Српство

Српски војвода осуђен. Из Куманова јављају, да је српски војвода Петко у Македонији осуђен на два мјесеца затвора што тобож је у срд дана убио четири Арбанаса ако ни један свједок то није могао посвједочити, а сам тужитељ је чак и од тужбе одустао. То је та: слобода, једнакост, уставност!

Телефон Беч-Београд. Између Беча и Београда ће се успоставити директна телефонска веза.

Српски патријарх. Листови доносе, да ће српски патријарх из С. Карловца, Лукијан Богдановић, дати оставку и да ће се повући у манастир.

ПОДЛИСТАК

ЉУДИ И СТРАСТИ

— трагедија у пет чинова —

Написао Њермонтов

Превео Бл. В. Беговић

ЛИЦА:

Марта Ивановна Громова, 80. г.
Никола Михајловић Волин, 45. г.
Ђуро Николајевић, његов син, 22. г.
Василије Михајловић Волин, брат Ник. Нихаја, 48. г.
Љуба (кћери његове) 1. 17. г.
Елиза 2. 19. г.
Заруцки, млад официр, 24. г.
Дарја, слуга Громова, 38. г.
Иван, слуга Ђура
Василиса слушкиња два господина
Слуга Волинских.

(Догађа се у селу Громова).

Чин први.

1. Појава.

(Јутро; на столу чајник, самовар и чашнице.)

Дарја: Њапе, јеси ли ишао на погреб? Веле да је била силна киша да се у мазо нијесу сви смрзали од јучерашњег великог студа... Јеси ли гледао гдје Ђура Николајевића?

Иван: Ходио сам, мамине Дарија Григорјевића, и видео све што ме занимао... господина младог нијесам нигде гледао, и сигурно ће бити пошао к оцу тамо горе. Савим просега ствар, и по не би пошао к онаком оцу?

И „Браник“ дозвољен. Послије тридесетогодишње забране и новосадском „Бранику“ дозвољен је улаз у Босну и Херцеговину.

Управник војне академије. Досадањи министар војни у Србији, популарни генерал Михаило Живковић, постављен је за управника војне академије.

Електрични трамвај у Дубровнику. Грађење електричног трамваја у Дубровнику дозвољено је, те ће се радњама приступити кроз најкраће вријеме.

Нова подјела војне области. Како читамо у листовима, изведен је већ у Босни, Херцеговини и Далмацији нов војни размјештај и то овако: Петнајести војни корпус у Сарајеву има 33 баталона и 2 ескадрона, 1 чету градске артиљерије, 1 пионерску чету и батерије топова и хаубица IV. и једног дијела VI. брдског артиљериског пука. Двије пешачке дивизије, које чине тај корпус, имају сједишта у Сарајеву и Бања Луци. Сарајевска дивизија обухвата брдске бригаде: бр. 7. у Вишеграду, бр. 8. у Фочи, бр. 9. и 10. у самом Сарајеву, бр. 11. у Доњој Тузли и бр. 12. у Бања Луци. Од коњице има по један ескадрон улана и драгона у Бјелени и у Сарајеву; од брдске артиљерије распоређене су батерије 4 пука у Сарајеву, Бањојлуци, Фочи и Вишеграду и једна батерија 6 пука у Доњој Тузли. Сем тога у Сарајеву има по једна чета градске артиљерије и пионери. Шеснајести војни корпус у Задру сачињавају опет двије пешачке дивизије, од којих је један центар једној у Котору, а другој у Мостару. Мјеста у којима је у том корпусу распоређена војска ова су: Задар, Мостар, Котор, Требиње, Бијеља, Херцег-Нови, Синь, Груж, Тиват, Невењине. Свега војске овај корпус има: 38 баталона, 3 ескадрона, 13 чета градске артиљерије, 2 чете пионери и исти број брдских батерија као и у Босни.

„Зора“ у Бечу. Од српског академског друштва „Зоре“ у Бечу прамамо: Српско академско друштво „Зора“ у Бечу одржала је дана 5. о. м. своју прву главну скупштину. У управу изабрани су: Јован Мијушковић cand. med. предсједник; Ђуро Орлић cand. med. потпредсједник; С. Марковић stud. med. I тајник; А. Штрбић stud. med. II тајник; Проко Узелац cand. med. благарица; Лука Смодлака cand. phil. књижевник; Јово Вуковић stud. med. и М. Јатас stud. med. као одборници. Ревиз. одбор: К. Симеоновић—Чокић cand. jur. предсједник; Анђелика Поповић cand. phil. II Милошевић, Славко Петровић cand. med. „Зора“ је најстарије и највеће српско академско друштво, основано још 1863. године. Од свогг постојања до сад узимала је у свима народним и омладинским покретима најживљег учешћа, те је извојевала себи прво мјесто међу нашим омладинским организацијама. Њени чланови бјеху људи, који данас заузимају највишија мјеста у српској науци, литератури и политици. Најновији догађаји у нашем народу доијели су увјерење, да ми не смијемо остати пасивни у народном раду. И ако омладина није позвана да даје директиву, ипак мора учествовати у свима народним питањима. Данашње прилике захтијевају интезивнији рад и нова управа „Зорина“ унијела је у свој програм и шљедеће важне тачке: Гајиће и учвршћивати јединство

А колико ми изгледа, он ће да страпствује некуда, а гдје и куда — то би Бог знао... Та, зар не знате, мамине, да ћемо се с младим господином убрзо растати? Чуда! Што ми је жао, то не можете ни сами знати! Је ли мамине?

Дарја: Јест! Чујала сам, госпођа ми је причала и то још кроз недјељу, да ће бити; за то је и Никола Михајловић са својом фамилијом дошао амо, из знаш шта? Од оног доба, од кад су они дошли, тако ми Ариета, то тврдо знам, као два и два јесу ли четири, да двије најљепше сребрне ојнице нијесам убројала. Вјерујеш ли ме?

Иван: Ах, како не бих вјеровао, мамине, само говориш ли ти то! То је заиста тако, али опет ви сте до сада били толико „усправни“, да би требао много бољи практичар, па да се с тобом упореди... Та ви знате... али ко ће их сада паћи?! И узалуд ти сва упирања и сва економија и уздисања — ништа то не помаже; а кад би ти још сваки дан понешто тако пропадало, чим би се помогла, она тражи све, па одбије од рачуна — она магора Ђаволина и онако је опорна. Пу, умири се, драга мамине!

Дарја: Да да! Ја сам за све крива кад сам их у кућу примила, будала ја! Али нека Бог види, како некрену и поштепо служим његову Ивановину, да се не може боље; но пуштају те, Боже ме опрости, дучнице, па их умотавају, па, ако се догоди

Срба и Хрвата, које је запечаћено већ мучеништвом народних бораца. Гајићемо га заједничким радом, зборовима, наглашавањем онштих народних потреба. Исто тако једна од главних задаћа биће нам, да југославенска солидарност, која је тако уско везана са нашим националним питањем пропагиремо. Да се томе даде стварна изјаза, даћемо иницијативу за издавање југословенског алманаха. Као најважнија тачка овога програма јест издавање листа, који би служио као подстрек за живљи рад и био веза омладине са народом и интелигенцијом. Лист би са својим прилозима третирао актуелна социјална и политичка народна питања не занемарујући ни литерарну страну. Свесни дакле тешких задатака, којих смо се примили, позивамо и остала братска акад. друштва, да нам у овом важном послу пруже братску помоћ.

Словенство

Одликована умјетница. Хрватска умјетница Јелена пл. Замбони одликована је од папе почасним крстом „pro ecclesia et pontifice“. Она је израдила рељеф папин у природној величини и изложила га на изложби.

Берио у Загребу. Чувени авиатичар Берио долази у Загреб, да покаже и загребачкој публици свој ваздушни брод.

Толстој на умору. Из Јаснаје Пољане јављају да је грофу Лаву Толстоју толико болело, да љекари очекују сваког часа катастрофу.

Бугарски зајам. Бугарска је намјеравала да склопи зајам од 200—250 милиона круна, али како није успјела, то је зајам свела на 100 милиона круна. Па и поред тога до зајма није могла доћи све и ако бугарски министар финансије Салбашев већ дуже вријеме обилази Париз и Лондон. Поводом тога изашао је у париском листу „Ажанс Фурније“ чланак, у коме се износи како Бугарска сада нуди много веће гаранције, него их је дала приликом пошљедњег зајма, али да и крај тога неће добити нови зајам, који јој неопходно треба за покриће летећих дугова и мањка у буџету. Чланак се тај завршује овим ријечима: „Прошле се године краљ Фердинанд споразумио са Францом Јосифом, да објаве анексију Босне и независност Бугарске и та два чина стају трдних новца. Па зар је сад Француска дужна да плаћа те дугове учињене за рачун Аустрије? Нека Бугарска тражи новца од грофа Ерентала; он је дужан да јој та изђе код аустријских банака“. Колико је пак оштрчење у Бугарској, што се не може зајам да није најбоље свједочи писане бугарске листа „Ден“ — он вели: „Овим стварним гаранцијама банке траже још и обећање, да ће Бугарска преко њих извршити своје војне поруџбине и не плаћући, да ли јој те поруџбине требају или не. Банке те траже, да се Бугарска задужи, и баци један милион за поруџбине у државама. И што је најзанимљивије, то траже банке баш оних држава, које величају женијалност бугарског владара. Ако се политичка женијалност једног владара у том састоји, да наведе државу своју на зајмове, под тако срамотним и тешким условима, онда хвала лијепу на тој мудрости. Бугарском народу покрај све његове простоте, било

дуплетина, ако што погине, ја сам ту да одговарам: Па, Дарија, гдје је ово? Шта би с овим? А шта с овим? и све тако до грешта Ђавола. Еј, али се нећемо више палити; знамо се ми. Ух, мени сироти... ја... (Притвара се да плаче.)

Иван: Немојте, мамине, шта би сте кепкали! Но, дозволите да питам: Због чега је госпођа у свађи с Николом Михајловићем? Мени се чини, да они...

Дарја: Теби се чини! Теби се све чини. Да, како! Послушај ја ћу ти о томе причати. (Свијета) Тада сам била дјевојка, када ја Марја Димитријевића, кћи наше госпође, умрла и оставила јединца сина. Сви су је жалити, али госпођа пошљанише. Она је затим молила, да јој даду Ђура Николајевића, унука, да буде с њом. Отац Ђураов Николај, коме се противио, али се на пошљетку приволи па то и он остављајући Марти сина, пође на свој вилает. На пошљетку он нампела, да к нама дође, и ми дочежмо, да ће да води собом Ђура... Марти је било противно... Ето од тога су они у свађи. Сад ти је мислам јасније...

Иван: Јест, мамине, но како су се могли због тога посвађати? Зашто Марга да се љути? По моме скромном мишљењу, отац може када хоће узети сина, то је јасно, као сад једи дан! Доста је што се Никола Михајловић сажалио на ташту и уступпо јој сина, унука њена, и за толико. То је лијепо,

би много боље без те владареве мучдрости“.

Стогодишњица Словацког. У Кракову је била прошле недјеље свечана прослава стогодишњице рођења полског pjesника Јулија Словацког. Том приликом је ријешено да се Словацком подигне и споменик.

Земљотрес у Загребу. И у суботу изјутра осјетио се у Загребу земљотрес, али много слабији него раније. Овај се земљотрес објашњава као пошљедица ранијег.

Писмо из Берана

Беране, 6. октобра.

У турској царевини има многих чуда и покора, али сумњамо да су игде толика као што су у беранској нахији. Нарочито у томе издваја све оно што чине саме власти!

Берански кајмакам Нури бег — један од бугарофилских потурчењака — пошто су оптужени Срби из Сјенице, по зазимању са свију страна, од стране сјеничког мутесарифа, осим шесторице, ослобођени и дошли у Беране — хтио је да поново створи, за српски живаљ беранске нахије, као и оних, који су противно његовој вољи пуштени, а највише притиву оних, који су морали од његове самовоље напустити своје домове и побјећи у планине — нешто што ће, по његовом мишљењу, засвједочити и оправдати онај његов неправични рад и грозни поступак, којим је праве људе подвргнуо називу велеиздајника и оковао их и спровео у Сјеницу. Тога ради је наредно, да се ноћу 5. октобра у 5 сати ала турко отпочне плотунска палба на све стране са највише војне тврђаве Јасиковац, што је и учињено. Цијеле поменуте ноћи била је плотунска палба војске до зоре, да је по селима, као и по вароши морао народ страдати од пушчаних куршума, а тијем више од изненадног случаја, који се те вечери вршио на најзвучнијем средњом мјесту беранске тврђаве.

Он је све радио у прилог тога, да тобож обистини свој неправични поступак и да докаже, како су они, који су се од његовог тирјанства склонили у планине — покушали бомбама и др. нападути на поменути тврђаву и разрушити је.

Ради тога јави на највише своје мјесто, својим надлежним властима, да је био нападнут Јасиковац и варош, и да је све у опасном стању, од поменутог непријатеља, те власт одмах пошље сјеничког мутесарифа, да ствар испита.

Мутесариф је дошао и ствар испитао и видео, да је пука измишљотина беранског кајмакама за оправдање пређашњег учињеног незаконитог дјела.

Данас је у Беране пристјела нарочита изаслана комисија, одређена од стране највиших турских власти из Скопља, која се састоји из пет лица, и то из три војна и два грађанска чиновника, којој је стављено у задатак, да испита ствар одигране афере 24. августа, између кајмакама Нури-бега и по његовом називу беранских велеиздајника.

Како ће одређени суд, а знам да ће у прилог кајмакамову, донијети по тој ствари одлуку, стараћу се што јасније и скорије да Вас извјестим, а за сад будите и са овим задовољни.

Ваш брат Србин са беранског Лима.

не би други ни толико оставио дјетешће своје.

Дарја: Да, још бисмо видјели, кад би био код њега колико би га испитио? Е, мој брајко... Кад њега, не би имао чак ни хљеба, а не што друго! а ето и он се сам обраћа на њујине људе, те тражи новца, а камо ли, да он даје по четири хиљаде на годину за обучавање разних језика.

Иван: Да, мајнице моја, — једна руска пословица каже: „Глупону сину не вџ помошћ богатство!“ Што ће му учитељ, ако је паметан! ако је паметан — добро, — биће паметан, онда му не требају ни учитељ ни... а Бог ме ако је глуп, све у зајуд, макар да имају хиљаду учитеља... Не помаже Дарје, не помаже... Још!

Дарја: (смјучи се) Ха, ха, ха! Чудна мудрота! Аманати ти ко те томе научи? Ну, да, виђу, да ти глуме браниш Николу Михајловића: изгледа, као да си оделе његов; ну не мари — не мари. Је ли тако? Добро — добро — добро...

Иван: (за себе) Суди по себи. (С неке вишине) Ја вазда према силама заступај праве људе и позивам се на моју савјест на све, да се никад нијесам дао преварити ни покупати, а то ми и моја кћи налаже...

Дарја: Да, да! Колико ми изгледа, ти остављаш нашу госпођу... добро — добро Иване, (ударајући поглом) На тај начин, да оставиш сама код моје сироте госпође и бићу

Књижевност

Философија и наука. Као трећа књига кола радова проф. М. Миловановића изашла је „Философија и наука у развоју циљева и средстава“. У њој се говори о циљевима и средствима у опште и о посебних становништва. Књига износи осам штампаних табака, а цијена јој је 1-60 дин.

La Revue Slave. Последња свеска „La Revue Slave“ доноси у преводу један чланак Стјепана Митрова Љубише о Црној Гори, а сем тога се у овој свесци налази и чланак о кризи на Балкану, у коме се такође говори о Црној Гори.

Породица Оберле. Као друга књига (по реду осма) поново покренутога „Забавника“ Српске Књижевне Задруге, чија је прва књига, Приповетке III, лијепо прилажена и растура, штампана је и растура се „Породица Оберле“, роман Рене Базена, признатог францускога романисијера, у преводу г-ђе Јелисавете Св. Марковића, учитељице. Рене Базен заузима у модерно, француској литератури угледно мјесто као романсијер; он је, као такав, изабран и за члана Академије. „Породица Оберле“ један му је од најбољих романа, изложен у лако, приступачном, литерарном облику, и врло је лијепо прилажен од француске публике. Нарочито се одликује тиме што је прожет лијепошћу, родољубивом тежином, а слика живот и прилике францускога друштва у Елизасу, који је год. 1871. отргла од Француске и анектвала Њемачка царевина трудећи се, да га што прије и што више понијемчи. Књига износи петнаест штампаних табака, укорићена је у лијепе платнене корице, и стаје за задругаре свих врста само 2,50 круна, за незадругаре 2,00 круна.

Повјереници имају за свој труд 12%. Задруга има још нешто и од ранијих књига Забавникових и продаје их по одређеним цијенама у списку задругиних издања, а повјереницима даје се труд 20% од тих цијена. Моле се повјереници да настану и уништу што више уписника на осму књигу Забавника, па улоге пошаљу што прије, како би им се одмах послале књиге.

„Здрављак“. Изашао је из штампе календар „Здрављак“, у коме се налази и нарочити поучни дио. Како не би без овога календара требало да буде ни једна српска кућа, то га најтоплије свакоме препоручујемо.

ХРОНИКА

Зноје се. „Обзор“ би хтио да нам подметне Лазара Новака Поповића мјесто Л. Н. Спасојевића.

Нећемо се мучити очајничком фразеологијом као кривац пред судом, као што чини „Обзор“. Похвално је што брани човјека, кога је својом брзоплетошћу довео у неприлику, али не би похвално било од нас, кад бисмо се дали његовим плиткостима хватати и за нос вући.

Онај човјек, кога је бајаги уредник (или сарадник) „Обзор“ у

јој одана свим срцем својим... Несрећна госпођа! Супрота госпођа! А ох нашега Иван!.. (Притвара се да плаче.)

Иван: (на страну) Како крокодилске сузе?

2. појава

Улази Василиса с мљекарником.

Василиса: Паволите, Дарја Григоревна, господи треба лимуна. Ви сте послали млијече, а они су навикли, да пију само чај без премонија; но, немој да се лутим — е лимунима.

Дарија: А зар си све лимуне потрошила? Ах, (за себе) Чудних богатина! (њој) Ја немам лимуна — сад пије вријеме од тога; ја пијесам куповала...

Василиса: Ја ћу им баш тако рећи! **Дарја:** Тамај тако! Слово у слово. Шта чекаш! Иди, ја сам ти рекла да немаш и лим! (Василиса одлази) Погле! Има их: још су се улитали! То је занета лимун. Али како ми је мило, волија сам и да се уплећем, него да дам њима... њима (подругљиво)... и нека знаду срам их било, да ја пијем сам лимун... Каки су... Нека их тако, пека... Пачокајете се данас, господо моја! Нећете њавољом, шта вам да Марта Григоревна!.. Постигте!

3. појава

Никола Михаиловић и Василије Михаиловић улазе.

Ник. Мих. (Дарји) Добар дан Дарја!..

Фијуми интервјуисао (важна личност да га чак по Фијуми хвата и интервјуише!) звао се, по тврђењу самога „Обзора“, Л. Н. Спасојевић. Лице, које је из Фијуме дошло на Цетиње дан прије „Обзора“, у коме је тај интервју био штампан, пријавио се као Л. Н. Спасојевић и тако записао на каванску листу, која се шаље полицији. Што је сад природније, него да се то лице узме ближе на око и да се пита, што то шарабуца по „Обзору“ и шта то (не буди му поласкано) лаже?

Сад трчи „Обзор“ да доказује: Није то Л. Н. Спасојевић, него Лазар Новака Поповића.

Совим се још више уплео у кучине. Откуд он зна ко је ово лице, које је цетињска полиција узела на одговор; откуда зна да се не зове Спасојевић него Поповић?

Друго: Откуда то, да „Обзор“ зна презиме дотичнога лица боље него он сам? Он је сам себе потписао Л. Н. Спасојевић. То мора да је за свакога мјеродавно, па и за „Обзор“.

Ово само па је доста да се увиди, да „Обзор“ бадјава ломе своја ребра да измрда из нашијех шака. Бадјава му је сва ученост у извртању истине, бадјава све хамеолонство на образима.

Ево да му кажемо у чему је истина: Л. Н. Спасојевић и Л. Н. Поповић једно је и исто лице, и то баш ово коме је цетињска полиција указала част да вири дан-два кроз решетке. Како му кад треба презивље се час Поповић, час Спасојевић. Већ само то па је довољно да се увиди, с каквим лијепим типовима „Обзор“ има част да води политику, и каквога честитог човјека хвата по Фијуми да интервјуише.

Свуда у свијету таке су индивидуе сумљиве. Ко мијења презиме без допуштења власти, подлежи казни, или бар полицијском надзору. Ко се уписује у полицијски рапорт другим именом од својега, кажњава се. И тако је у свему свијету.

Што би на Цетињу било друкчије? А кад још додамо, да је овај мрачни тип походио Црну Гору и кад је врчала бомбашка афера, онда је његова сумњивост јасна сваком ко није лијепе „Обзорове“ памети.

Чудновато, да се таким индивидуама нема шта замјерити, него се замјера Црној Гори што их не дочекује литијама. С ким се још „Об-

Дарја: Бог добра дао, господине, како сте спавали?

Ник. Мих.: Лијепо (Огледа): Али је овдје запара (Дарји) Чујеш, пошљи ми кучи мојега слугу.

Дарја: (Ивану) Ајд брже, шта стојиш! (Он одлази)

Ник. Мих. (брату) Погле брата, како је лијепо на пољу, свјеж ваздух... Ах, како волим тако вријеме! Цијло да шетамо у вргу! Идимо!...

Вас. Мих. Паволте, ја сам готов! (Одлазе. Дарја им отвара врата) Дарја донеси нам чај у вргу — чујеш?..

Дарја: Каки су — швиндлери — ... донеси нам — донеси нам... Када сам ти ја слуга. Шта не би? Ну, ала ће се бар начекати, док им га ја однесем. Ако сами не дођу њавоље им каже. Ех, ех, шта ће се дошло је доба, кад свака шуша заповиједа!...

4. појава

Квартир Заруцкога

Заруцки: (Сједи за столом, на којем су двије флаше; он је у хусарској роби) Ево, како ми се чини, нашао сам још једнога друга. Како је корисно друштво! вапитање! На сваком кораку сријешемо тешкоће, које треба савлађивати. Шала је само за младе људе. Еј, како се човјек у старости сјећа својих младих успомена. (Бутање) Волим је био веома валдан човјек. Никола му није ус-

зор“ неће здружити и поистоветити! Жао ће нам бити ако се не тргне. Он је од увијек умно да стекне симпатије у Југославенству, па ће штета бити ако се због једнога или неколико мрачних Зелота проигра.

Желимо да се што прије расхлади.

ПРИВРЕДА

Мијењање сјемена. Гајење пољских усјева је што и гајење домаће стоке. Пољопривредник чим опази да усјев губи особине којима се одликује, одмах треба да се постара за друго сјемено, онако исто као што се стара да поправи пасмину своје стоке кад закржља.

Има случајева и мјеста гдје ово мијењање сјемена није потребно као у покрајинама — предјелима — мјестима — који су извјесном врстом сјемена изашли на глас. Тамо се не мијења сјемено никако и опет зато усјев се не измеће.

Има и таквих случајева гдје примјетно опажамо да усјев закржљави и губи и добре карактерне особине. Тако ако пшелицу сијемо на лакој земљишту, изгуби доста на тежини; лан и конопља дају мање влакна на сувим но на влажним положајима, док међутим кртола у влажном поднебљу и на тешким земљама има много мање скроба од оног који је на сувом (ошједном) и лакој земљишту порастао. У оваквим приликама врло је нужно мијењање сјемена као и онда, ако је усјев прекријен коровом, ако се на њему понавља каква болест нпр. гламница, рђа и т. д.

Претпоставка, да са лакших земљишта ваља узимати сјемено за тежа, није тачна. Важније је да се сјемено узме са земљишта које природи и добром успијевању дотичног усјева годи.

При култури оних биљака код којих је веома мала количина сјемена потребна за засијавање већих просторија као: дукан, кукуруз, шећерна репа, може се та пажња ограничити и на саме биљке намијењене за производњу сјемена и само се од њих узима сјемено и пажљиво чува.

Халейшова метода добијања сјемена и оснива се на избору појединих зрна за сјемено.

Д-р Хајдрих мјерио је зрна ражна: са врха и средине и са доњег дијела класа па је нашао:

100 зрна с доњег краја теже 1.526 гр.

100 „ са врха класа 1.542 гр.

100 „ из средине класа 3.566 гр.

По Натизијусу пшенично зрно са врха теже је 0.017 гр. Из средине класа 0.038 гр. а на доњем крају сасвим закржљала.

Разне сорте од појединих усјева постају на тај начин: што се из веће громиле (броја) издвајају она зрна која најприје клијају.

Кад се сјемено са стране може јевтиније да набави него што износе трошкови око производње, као што је случај са дјетелином, сјемено од ливадских трава и др. онда је корисније набавити са стране само да је чисто од коровског сјемена и да је здраво.

тупао ни у бујности тјелесној, ни душевној, мислима, ни дјелима. једном ријечи ничи! У свему је био први. То је скоро било. Сад сам баш послао једнога к њему, да му каже, да чека ондје један његов пријатељ. Да виђу хоће ли ме познати? (Ијева: Вино моје, што си тако хладно; узима гитару, свира и пјева:)

Ако те живот обмањује,
Немој се тужити, нити се срдити,
Јер ћеш се једног дана смирити.
И дан весела тај настанује...

Срце ће и убудуће да живи,
И тад је прави рај.
Јер све пролази нечујно и ви,
Што прођете биће вам мило,
Хај, хај, хај!

Еј, смрти што ме подражујеш —
Слади се, слади!...
И својом стрању влади
Чашом захваљујеш... (Ијева)

5. појава

Улази Јурије

Јурије: (грлећи се) Заруцки!! Ко се падао?... **Заруцки:** Могла Бур! Еј, колико је, брајко, од кад се нијесмо гледали. Ја сам те очекивао и знао сам, да ме ти нијеси заборавио. И занаста сам прави пророк.

Буро Ник: Како си се страшно промијенио од кад се нијесмо гледали. Уаас! Честитам! И опет нијеси постарио већ си ипак тако весео и радостан...

Заруцки: Ја се занимам, драги Јурије, хусарством; то је прави живот. Ну где, ти си се страшно промијенио!

Дневне новости

Високи гости у Бару и Улцињу. Из Бара нам јављају:

Њих. Кр. Вис. Велика Херцегинја од Меклембург-Стрелица, Књаз Нашљедник и Књагинја Милица са Својом пратњом у недељу 4. ов. мј. одвезли су се на аутомобилима у Улцињ, гдје су били од цијелог грађанства и чиновништва најодушевљеније дочекани. Високи путници отпочинули су у Дворцу Њ. Кр. В. Књаза Нашљедника на Ратислави. Послије кратке почивке изишли су поново у варош, те су разгледали заустављајући се код појединих дућана и трговачких излога. Исто тако су се милостиво распитивали о разним предметима, између којих су неке и куповали. При полазу уз варош и повратку најодушевљеније су поздрављени од народа, са бурним клицањем: Живјели! Њ. Кр. В. Књаз Нашљедник топло се захвалио народу на усрдном дочеку и том приликом Муслиманима честитао бајрам, који се тага дана био десио. Високи путници били су на цијелом путу изванредно расположени, уживајући у прекрасним панорамама овога доиста најдивнијега краја миле нам Домовине. Истога дана повратили су се на Тополицу. Сјутра дан 5. ов. мј. походили су варош Ст.-Бар и развалине старог древног града Бара. При уласку у варош дочекали су их пресвијетли архиепископ барски и примас српски отац Ш. Милиновић и обласни управитељ г. Нико Татар са цијелим грађанством обојег пола, чиновнишвом и школском омладином, поздрављајући их са бурним клицањем: Живјели! Том приликом пресвијетли архиепископ и Примас српски отац Милиновић поздрављају је узвишену гошћу добродошлицом прво на српском, а затим на њемачком језику и једна од ученица предала Јој дивну киту природног цвијећа. Пошто су Њих. Кр. Височанства прегледали развалине града Бара, гдје су се подуже задржали, разгледајући старине и дивну околину, вратили су се кроз шпалир народа најодушевљеније акламирани. Узвишена гошћа била је изванредно расположена и заустављала се код појединих група народа и распитивала се. По Њеној жељи Њ. Кр. Височ. Књаз Нашљедник захвалио се најбранијим ријечима окупљеном народу на дочеку и одмах се повратили на Тополицу.

Јурије: Да ја сам се промијенио, није сам онај стари и погле како сам постарио! Еј, кад би ти знао, шта је томе све предходило, ти се не би чудно, већ би уздихнуо и ја жалио ме.

Заруцки: Право ти рећи, што те више гледам, то си све мрачнији, жалоснији, и занаста ти нијеси онај први Јурије којим смо се онако проводили на подушја и крвопротлића, као хусари.

Јурије: Истину велиш, драги мој друже! Ја нијесам више онај Јурије, не, којег си знао прије. Нијесам онај, који се с ђетинском шалом и простодушношћу предаваше сваком и у свакога повјерење имао! Не онај већ, којег је занимало све оно ђетинско, и она љубав, коју је Христос приповиједао, не онај, којему је само код једне ријечи: Слобода, срце од радости, било и од узбуђења јагоднице обливала свјежа румен! Не, не о драги мој! Тога су младина давно сахранили! А онај, који је пред тобом, то је други Јурије, боље рећи, то је сјенка његова, полу-жив човјек без садашњости, без будућности, са самом прошлошћу, која се никад повратити не може. Да прошлост моја, које кад се сјетим срце ми игра од радости, ај је загорчи садашњост и будућност моја.

(Наставиће се)

Посјетио представу. Њег. В. Књаз Петар благоизволио је синоћ посјетити представу „Нели Розје“, коју је давало Ђирићево позоришно друштво као корисницу г-ђи Ђирићки.

Отварање барског пристаништа. У суботу прије подне на свечан начин извршено је отварање слободног пристаништа у Бару. Овој свечаности од стране државе присуствовали су министар финансија г. Душан Вукотић и председник Држ. Савјета г. Марко Ђукановић, а исто су тако били присутни многи чиновници, грађанство и народ из околине. Послије уобичајеног церемонијала, извршено је освећење и водоосвећење новоподигнутог кеја и извршено проглашење слободног пристаништа. По том је настала закуска, када је примас српски подигао здравицу Њ. Кр. В. Господару износећи Његове велике заслуге и за културни напредак Црне Горе, од којих је једна и ова свечаност.

Општински избори. У недјељу је био избор одборника и њиховијех замјеника. Гласало је 252, а кандидата је било за одборнике 142 и 155 за замјенике. Изабрани су: за одборнике бригадир Митар Мартиновић са 193 гласа, Јанко Дрљевић, члан В. Суда са 190, др. Стево Огњеновић са 217, командир Стево Јовићевић са 160, Марко Ђукановић, председник Држ. Савјета, са 160, Живко Драговић, члан Држ. Савјетаса 183, Мило И. Мартиновић са 168, Петко Павловић, трговац са 183, Јанко Милић, члан В. Суда са 183, Каплан Бибезић, трговац, са 159, Јово Косић са 123 и Лазар Аврамовић са 128; за замјенике: Мило Милетић са 151 глас, Томо Иликовић са 145, Крсто Побор са 139, Јагош Велимировић са 136, Перко Вукотић са 130 и Никола Кнежевић са 125 гласова. Овакав одабрани избор може служити на част нашем грађанству, јер показује, да су при гласању водили строгу пажњу коме ће општинске послове повјерити. Нас то само може искрено радовати, јер смо увјерени да ће овакав општински одбор достојно и репрезентовати пријестоницу и свјесно управљати њеним пословима. Зато им и честитамо на избору и желимо сретан рад!

Отворило филијалу. Никшићско трговачко-акционарско друштво отворило је почетком прошлог мјесеца филијалу у Подгорици, а од идучег мјесеца отвара у Бару своје заступништво.

Криза у Србији. У Србији се поново појавила министарска криза. Стојан Рибарац, вођа националне странке, дао је оставку на министарски портфељ због извјесних несугласица о зајму. Ова оставка изазвала је прво демисију председника кабинета С. Новаковића, а за тим и цијелог кабинета. Говори се, да је састав кабинета повјерен старијим радикалима и радикалној демократији, али до сада још министарска криза није ријешена.

Братски одзиви. И до сада су многи листови врло често поједине ствари из нашег листа преносили, али у пошљедње вријеме већи дио српских листова служи се стално нашим листом за информације о Црној Гори и приликама у нашој земљи. Нарочито су било пренесени било цитирани сви они чланци, који су изашли у нашем листу о познатој афери у Васојевићима и одвратној кампањи противу наше земље. Тако „Вечерње Новости“ прештампале су један дио нашег

чланка, који се бавио фамозном кампањом противу Црне Горе и то наше писање пропратиле су овим ријечима: „Нека на Цетињу не узимају ни мало озбиљно писање извјесних српских и хрватских листова противу њих. Нека се и не осврћу на те скандалозне листове. Њих је српски народ добро упознао. Сваки честити Србин зна, ко их инспирише и ко их на то зло наводи. Они су презрени. Углед Црне Горе и заједницу њену са Србијом не смије нико више да поткопава. Српству је та заједница прека од којекаких ситних амбиција. Зато, на Цетињу треба да буду великодушни и да с презрењем прелазе преко новинарске хајке, коју и у Србији и ван ње свако живи осуђује. Њихова хладнокрвност и стрпљивост више ће користити слози, него ли и најсјајнија и најправеднија одбрана од напада и подметања, којима их обасипају неки, на жалост, српски листови.“

Ангажован. Цетињско Радничко Друштво за дилетантско позориште ангажовало је стално г. Маша Петровића са госпођом, чланове Ђирићеве позоришне дружине. И г. и г-ђа Петровићка су добре и опробане глумачке снаге и њихов ангажман поздравити свако радосно у толико прије што се надамо да ће то бити претеча заснивању сталног позоришта у нашој пријестоници. Као редитељ и управник позорнице, а тако исто и као глумачка снага г. Петровић је добро дошао, као год што је велика добит и у г-ђи Петровићки, која је већ и код нас позната као изврсна снага са свога умјетничког приказивања. Наше је дубоко увјерење да ће и г. и г-ђа Петровићка од своје стране учинити све, да наше дилетантско позориште поведе путем напретка и омогућити да се што више попусти празнина, која се на Цетињу осјећа у оскудици сталног позоришта. У томе нека им је што дужи и што брешнији боравак у нашој средини!

Тако и треба! Напредни хрватски лист „Материнска Ријеч“, која у Аргентини излази, прије кратког времена пожалила се како је наши људи занемарују и не потпомажу. Знајући, да је овај лист један од најбољих листова у тим крајевима, а при томе да српског листа у Аргентини нема, ми смо га топло препоручили свима нашим људима, истичући наше дубоко увјерење, да ће „Материнска Ријеч“ од сада већу пажњу поклањати и нашим општим српским стварима. Наше жеља наишла је на пријатељски одзив и нама је веома мило што у пошљедњем броју тога листа видимо и двије нове рубрике, у којима се бави приликама и догађајима у Црној Гори и Србији. То нас и побуђује да овај ваљани словенски лист и овом приликом топло препоручимо, увјерени, да ће га наши људи у тим крајевима братски помоћи, јер то он и својим писањем и правцем у пуној мјери заслужује.

Интересантан састанак. Пишу нам из Билећа: Дознајемо да је котарски предстојник Др. Штрасман понудио састанак 14. ов. мј. црногорском политичко-пограничном комесару г. Н. Николићу на жандармериској постаји у „Горњој Врбици“, којему се позиву Николић одазвао. Чудновато нам је, да предстојник жели састанак, са оним којега ја називао до јуче бунтовником, и којега је вребао да укеба у „Ковачима“. Може бити да предстојник жели изручити срдачне поздраве г. Леонтију Нинковићу и Митру Говедарици за њихов рев-

носан рад на пољу експлозије. Да видимо шта ће из ове „бесе“ изаћи.

Да се зна. У неколика броја нашег листа изашле су о братству Анђелића из Билећа неке немиле ствари, које их приказују с рђаве стране као Србе. Пошто је наш прекогранични дописник био случајно рђаво обавијештен и како смо се накнадно извијестили, да се кућа Анђелића одликовала у постоњем устанку и рату, а тако и у даљем своме раду да су били заједно с народом нашим у Херцеговини, — то овиме исправљамо оне дописе о поменутом братству радујући се што о њему можемо добру рећи.

Вријеме. У понедељник у вече изненадно се наоблачило, те је дошла плаха киша са тако јаким вјетром као да је у сред зиме. Киша је лила цијеле ноћи до ујутру, послије чега се вјетар примирио и киша престала. Ушљед тога је знатно захладило и ако се вријеме разведрило.

Положио докторат. У Бечу је ових дана положио докторат г. Ђорђе Милошев Мартиновић, секретар Великог Суда. Честитамо!

Књижевни позив. Г. кап. Ал. Савић умољава све оне своје пријатеље, којима је своју књигу „Предаја Порт-Артура“ послао ради растурања, да му одмах прате спискове претплатника и новац за продају књиге.

Народно здравље

Тровање киселином. У кући и у занатима тропи се разне киселине (н. пр. сумпорна киселина, азотна киселина или безап. сопа киселина, оцетна или сирћетна киселина) и киселе есенције, па се тога ради депавају по дјецка и случајем тровања киселином. Значи те врсте тровања су обично еви. Отровни осјећа да га у устима, једваку и жељудку пали и боли, повраћа кисело, а често прво (као талог од кисе) и крваво; јако жељни; пагло се зноји, да у брају и сврши. По дјецка и дуже болује. Чиме му се овако. Напошто не дражити на болување! С почетка сваких 10—15 минута по капику хладна млијека са печеним магнезијом (из апотеке). Гдје тога нема, добро чипи и млијеко са гашеном киселином (с брзном млијеко-), или са стружаним сапуном или са пепелом. Киселије се даје болеснику води, у којој је размућено бјелашко оцајство, или хладним сузавим папици. Ако болесник претичице даје му се јакна прва вафла или дута ранија.

Игралиште за дјецу. Лондон давае пла 2446 мјеста за дјечју игру у приходности од близу три милијарде круна. Они тај огроман изатак уштеде од болница, дучишца и апотека, јер дјеча, која слободно у игри своју младост проводи, не ободе касније ни тјелесно ни духовно.

Прашина у ваздуху. У ваздуху је увијек тропица прашина, али кад није кад мање — према приликама. На висовима је, наравно, прашице мање него у равнинама; по селу мање него у варошима, па води мање него на коњу, послије кише мање него на суну и т. д. Тако је н. пр. у једном куб. м. ваздуха нађено тропица прашице:

На вису Рути-Кулм	210—116
У Паризу (на врху Ајфелова торња) 225—104.000	
(у врту Ајфеларишце) 160.000—210.000	
„ Лондону	400.000
На Гергенском језеру (Баварска)	6.500
На врху Брехера (1687 м. над морем)	650
Харнберга (1800 „)	830
На селу	6.000—12.000

Рано рађање. У Србији се вријемом сељаци рано жење и удају на рано и рађају, а у томе је велика опасност по снагу народа. Године 1906. од укупног броја рођена (112.973) рођено је од жетаре испод 24 године 42.286, дакле 36,5%, а то је врло много, кад се зна да је жетва тек од 24 године тек потпуно развијена, т. ј. за рађање и његовање дјете спогоба. Очева испод 24 године било је 28.894 или 25,6%. Од матере и она испод 20 година родило се те године 5.415 дјете

Кратке Вијести

Незгода француског министра. Министра Вивијанија задесила је велика незгода. Прелазећи преко улице, доспао је испод кола електричног трамваја, те је задобио доста озлиједа по ногама и рукама.

Султан путује. Султан Мехмед путује ових дана на пут по европским државама своје државе. На прољеће ће се упутити по Европи. Посетиће најприје Петроград а онда Берлин. Престолонаследник ће путовати још ове године, те се чине за то веће велике припреме.

Путовање краљице Вилхелмине. Краљица Вилхелмина ће до скоро са својим супругом обћи неке европске дворове. Прва посјета намијењена је Лондону а онда Берлину.

Умро од радости. У Лисну код Дубровника спремао се ових дана свештеник Марко Глумић у мировину. Већ је све уредио за опроштај са својим парохијанима, међу којима је пробавио близу 40 година, написао опроштајни говор, они му долазили у дом, да се с њим опросте, код чега је дошло до дирљивих приказа искрене љубави и штовања, кад ли старца, гледајући толике љубави, од драгости удари кап и он умре.

Енглескиње за право гласа. Министар Куркил примио је једну депутацију енглеских суфрагисткица, којој је изјавио, како су њихови изгледи у успјеху слабији од прошлих година. Тако дуго, док се поборнице за женско право гласа не сусретну од било каквих демонстрација и насилних чинава, енглеска влада неће ништа за њих учинити. Куркил је изјавио, да су — према његовоме мишљењу — све политичке странке противне увођењу женског права гласа, те да би и нови парламенат био томе већи противник од овога.

Абдул Хамид. Бивши турски султан Абдул Хамид показује знаке велике душевне и тјелесне умораности. Он је изванредно исцрпљен, а узима веома мало хране. Љекари су мишљења, да се мора рачунати са скором његовом смрћу.

ИЗ БИЈЕЛА СВИЈЕТА

Занимљива операција на срцу. У Константиноу, у Алтиру, обављена је ових дана занимљива операција. У онамошњој болници доведен је човек, који је убоде у срце. Хирург гроф Мартин брзо зашије срце. Отворио је рањенику прса, пренио три ребра и дошао до срца. Онда је са лијевог руком стиснуо и истиснуо до 200 грама крви. Истовремено је на лиjevом отвору нашао убој дуг 1 см. Брже боље зашије је рану и спаковао срце натраг у прса. Кад је опет срце спаковао опазио је, да је срце опет почело кукати. Сада је изашао рањеник из болнице. Ко да вјерује?

Жене у поларним крајевима. У свесци „Sammlung klinischer Vorträge“ објелоданио је познати минхенски гинеколог Винкел своју радњу, у којој описује живот жене на екватору и у поларним крајевима. За нас је сада као занимљив и тако рећи као актуелан живот екваторске жене. Она се рано удаје, јер Еским треба женске помоћи, да му није одијела. Нема брачних обреда. Еским води у своју кућу девојку која му се свиђа. Девојка пак мора, ако јој се младожења свиђа, викали и јакати. Еским може имати и двије жене. До раставе брака исто тако долази као и до самога брака. Ако жена опази, да муж с њом не разговара, сакупи своја одијела и враћа се у родитељску кућу. Еским убијају сву дјечу која нијесу здрава или ако им мајка при порођају умре, а нема друге жене која би их дојила. Обично се та дјеца баце у море или изложе. Еским код Берлингова морског пута убијају и свако женско дјете, ако их буде у изобиљу. Грениландкиња води страствено као њен муж ракну и каву, те се радо теговира.

Жена као басиста. У Берлину нашао је др Скенер 16-годишњу девојку, којој се лијеп и свјежи сопран прометнуо у бас. Њезин глас је сасвим мушки те кад ју нико не види, а чује да говори и пјева, увјерен је, да слуша мушкарца. Кад су јој љекари прегледали грло, пронашли су, да јој је грлено устрој далеко развијенији, него код осталих жена. Обисег њезина гласа прелази четири октаве. Најдубље гласове пјевала је са великом лакоћом, те јој је глас продварао из грудњи. Међутим је знала и високе тонове пјевати лако. Кад говори вазда јој глас звучи као дубоки бас. Љекари су дуго времена лијечили девојку и проматрали су њезино грло, да се освједоче, хоће ли јој се повратити женски глас. Ну доскора су установили, да се ту ради о мушком устроју грла и девојка неће више никада говорити ни пјевати женским гласом. У овом случају ради се наводно о сличном случају као и код мушкарца, који имају женски устрој грла, те говоре пискуљавим гласом, или у т. зв. „фистлу“.

Захвалност

Својим пријатељима и познаницима изјављујемо овим нашу особиту благодарност на лијепим жељама, које нам изразише приликом нашег вјенчања било: усмено, телеграфски или писмено.

7. октобра 1909. год.

Цетиње.

Даница и Димитрије Боговић